

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าบทบาทของสหรัฐฯ ต่อประเด็นความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์ในสมัยของประธานาธิบดีวิลเลียม เจ. คลินตัน และประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุชนั้น แม้จะมีกระบวนการที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากปัจจัยภายในและภายนอกดังที่ได้กล่าวในบทที่ผ่านมา แต่อย่างไรก็ดี ทั้งสองต่างมีวัตถุประสงค์เดียวกัน กล่าวคือการอ้างสิทธิ์ในซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติของตนตามที่ได้กล่าวไปแล้ว โดยผลประโยชน์ของสหรัฐฯ เหล่านี้บางอย่างก็มิได้เป็นประโยชน์ต่อโลกเท่าใดนัก เช่นเดียวกับกรณีพิพาทอิสราเอล-ปาเลสไตน์ที่ยาวนานมากกว่า 40 ปี และดูเหมือนจะเป็นสิ่งที่ไม่อาจเข้าใจได้ และไม่สามารถแก้ไขได้ สถานการณ์สับสนและวนเวียนไปมา มีการรบใหญ่ มีการตกลงสันติภาพ แล้วก็กลับมีการลุกขึ้นสู้และสงครามใหม่อีก มีบุคคลจำนวนมากมาพยายามแก้ปัญหากันเป็นรุ่น ๆ อย่างไรก็ตามแม้สถานการณ์จะสับสนเข้าใจยากเพียงใด แต่ก็แสดงแนวโน้มที่เห็นได้ชัดเจนอยู่ 3 ประการคือ 1) อิสราเอลเป็นฝ่ายยึดครองและผนวกดินแดนของชาวอาหรับ 2) สหรัฐอเมริกาได้เข้ามาพัวพันในภูมิภาคตะวันออกกลางมากขึ้นทุกที 3) กรณีพิพาทอิสราเอล-ปาเลสไตน์ส่งผลกว้างไกลเกินขอบเขตของพื้นที่พิพาทแผ่ไปทั่วภูมิภาคตะวันออกกลาง และอาจกล่าวได้ว่าส่งผลกระทบต่อสันติภาพและความมั่นคงทั่วโลก ดังนั้นจึงได้มีความพยายามจากกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ได้พยายามเข้าใจและแก้ไขปัญหาโดยในช่วงแรกสหประชาชาติได้เข้ามามีบทบาทสำคัญเพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคนี้ โดยมีมติให้ก่อตั้งรัฐอิสราเอลและปาเลสไตน์ในปลายเดือนพฤศจิกายน 1947 โดยให้แบ่งดินแดนปาเลสไตน์ออกเป็นสองส่วน มีพื้นที่เกือบเท่ากันส่วนที่เป็นของอิสราเอลมีพื้นที่มากกว่าเล็กน้อย มีการสถาปนารัฐอิสราเอลขึ้นในปี 1948 และ ส่วนหนึ่งเป็นรัฐปาเลสไตน์ของ

อาหรับ พร้อมทั้งได้จัดตั้งหน่วยงานดูแลชาวปาเลสไตน์อพยพในปี 1949¹ ต่อมา แม้สหรัฐอเมริกา จะได้มีความพยายามที่จะให้มีกระบวนการสร้างสันติภาพ ในอิสราเอลและปาเลสไตน์ โดย พยายามสร้างความเข้าใจ จัดประชุมหารือและมีการลงนามในข้อตกลง ตลอดจนการปฏิบัติการ ต่าง ๆ มาหลายยุค หลายประธานาธิบดี แต่ความขัดแย้งก็ยังมีอาจคลี่คลายไปในทางที่ดีได้ส่งผล กระทบต่อทั้งต่อประชาชนที่อยู่ในดินแดนดังกล่าว ภูมิภาคโดยรอบ และระบบระหว่างประเทศ กล่าวคือ

ผลกระทบต่อประชาชนดินแดนพิพาทและในภูมิภาค

1. **ผลกระทบทางด้านสังคม** เป็นผลกระทบแก่ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่ถูกยึดครอง ทั้งใน ฉนวนกาซา และเขตเวสต์แบงก์ ตลอดจนผลกระทบทางด้านทัศนคติของประชาชนในประเทศที่นับ ถือศาสนาอิสลามและทัศนคติของชาวอเมริกัน โดยสรุปได้ดังนี้

1.1 **ผลกระทบอันเกิดจากการยึดครองฉนวนกาซา** ฉนวนกาซาถูกยึดครองมาตั้งแต่ ปี 1967 เป็นดินแดนที่มีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 1,428,750 คน เกือบทั้งหมดเป็นชาวอาหรับ- ปาเลสไตน์ การยึดครองของอิสราเอลในดินแดนแห่งนี้ทำให้เศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของชาวกา ซาต้องขึ้นอยู่กับการควบคุมของอิสราเอลที่เป็นคู่ค้าหลัก ทุกวันชาวกาซาประมาณร้อยละ 40 ต้องเดินทางไป ทำงานที่อิสราเอล แม้จะมีการถอนการตั้งถิ่นฐานของชาวยิวในฉนวนกาซาตั้งแต่ สิงหาคม 2005 แต่ในทางปฏิบัติกาซาก็ยังคงอยู่ในการยึดครองของอิสราเอล โดยทางการอิสราเอล ควบคุมด้าน ทั้ง 6 ควบคุมน่านฟ้า น่านน้ำ การขนส่งสินค้า การขนส่งคน และการสร้างกำแพงปิดล้อม² ผลที่ เกิดขึ้นจากการควบคุมก็คือประชาชนชาวปาเลสไตน์จำนวน 2 ใน 3 ไม่มีบ้านไร่ที่อยู่อาศัย ต้อง อาศัยอยู่ในค่ายผู้อพยพ กฎหมายและกฎระเบียบถูกละเลย และเศรษฐกิจถูกทำลาย³ สถานการณ์

¹ อนุช อาภาภิรมย์, “กรณีพิพาทอิสราเอล-ปาเลสไตน์ : ความเข้าใจและสถานการณ์เขตยึดครอง อิสราเอล,” (กรุงเทพฯ : โครงการตะวันออกกลางศึกษา (Middle East Monitoring Project-MEMP) โดยได้รับ การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), กุมภาพันธ์ 2550), น. 13-18.

² เรื่องเดียวกัน, น.17.

³ A.Robert Abboud and Newton N. Minow, “Advancing Peace in the Middle East: The Economic Path Out of Conflict,” *Foreign Affairs*, (Vol. 81 No.5 September/October 2002), p.p. 14-16.

ในเขตยึดครองของอิสราเอลในปัจจุบันกล่าวได้ว่าตกอยู่ในสภาพสิ้นหวังทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และทางจิตใจ แม้แต่ชาวอิสราเอลเองในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (2004 - 2007) ได้มีการสู้รบและปกป้องความมั่นคงของตนเอง ทำให้ชาวอิสราเอลถูกมองว่าเป็นผู้โหดร้าย ป่าเถื่อน ไม่คำนึงถึงความรู้สึกของคนอื่น แต่รัฐบาลก็ดำเนินการตามปกติไม่เคยให้คำแนะนำแก่ประชาชนในการปฏิบัติตน⁴

1.2 การละเมิดสิทธิมนุษยชนในการยึดครองเขตเวสต์แบงก์ ตั้งแต่ปี 1967ทางการอิสราเอลได้ดำเนินการในลักษณะของการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามที่ประกาศในกติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเรือนและการเมือง โดยเฉพาะสิทธิในชีวิต (มาตรา 6) สิทธิจากการถูกทรมานและ การปฏิบัติต่อแบบไม่ใช่มนุษย์และต่ำช้า (มาตรา 7) สิทธิจากการจับกุม และกักขังตามอำเภอใจ (มาตรา 9) เสรีภาพในการเคลื่อนย้าย (มาตรา 12) สิทธิของเด็กในการได้รับความคุ้มครอง เป็นต้น โดยอิสราเอลได้ดำเนินการดังนี้

1.2.1 การสร้างกำแพงยาว 700 กิโลเมตรในเขตเวสต์แบงก์ในปี 2002 โดยอ้างเรื่องความมั่นคง ทั้งนี้ ศาลยุติธรรมสากลได้ตัดสินเมื่อกรกฎาคม 2004 ว่าการสร้างกำแพงของอิสราเอลขัดกับกฎหมายระหว่างประเทศ และเรียกร้องให้อิสราเอลยุติการสร้างและรื้อกำแพงที่สร้างแล้ว แต่ศาลสูงสุดอิสราเอลตัดสินในปี 2005 ว่าการตัดสินของศาลสากลมองข้ามปัญหาความมั่นคงของอิสราเอล และยังมีการสร้างกำแพงในนครเยรูซาเล็มตะวันออกผ่านกลุ่มชนชาวปาเลสไตน์ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนชาวปาเลสไตน์ที่อาศัยอยู่ที่นั่นราว 230,000 คนอย่างมาก

1.2.2 การสร้างจุดตรวจและเครื่องกั้นถนน มีการสร้างจุดตรวจและเครื่องกั้นถนนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจาก 376 จุดในเดือนสิงหาคม 2005 เป็น 540 จุดในเดือนธันวาคม 2006 จุดตรวจเหล่านี้ได้แบ่งเขตเวสต์แบงก์ออกเป็น 4 ส่วนได้แก่ ส่วนเหนือ (เมืองเนบลัส เจนิน และตุลกาเร็ม) ส่วนกลาง (เมืองรามมัลลอห์) ส่วนใต้ (เมืองเฮบรอน) และนครเยรูซาเล็มตะวันออก มีเพียงชาวอิสราเอลเท่านั้นที่สามารถใช้ทางหลวงได้ และแบ่งดินแดนออกเป็น 10 เขตเล็ก ๆ ถูกตัด

⁴ Samuel R. Berger, "Foreign Policy for a Democratic President," *Foreign Affairs*, <<http://www.foreignaffairs.org/20040501faessay83306/samuel-r-berger/foreign-policy-for-a-democratic-president.html>>, May/June 2004.

ขาดจากกัน หากจะเดินทางต้องขออนุญาต กฎเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามอำเภอใจของเจ้าหน้าที่ ชาวปาเลสไตน์ต้องใช้ถนนชั้นสองที่มีมาตรฐานต่ำกว่าที่อิสราเอลใช้⁵

1.3 ผลกระทบต่อทัศนคติของชาวอาหรับ-ปาเลสไตน์ต่อสหรัฐอเมริกา ชาวปาเลสไตน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวอาหรับต่อต้านอเมริกามากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินการของสหรัฐฯ ในการสร้างสันติภาพดังกล่าวมักจะเอนเอียงเข้าข้างอิสราเอล และมีการปฏิบัติกับชาวมุสลิมที่แตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ และประเทศในตะวันออกกลาง⁶

2. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ

2.1 ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์ส่งผลให้เกิดความล้มเหลวทางเศรษฐกิจและการเมืองอย่างมากในดินแดนแถบนี้ ชาวปาเลสไตน์ได้กล่าวตำหนิชาวอิสราเอลในการควบคุมชายแดนอย่างเข้มงวด มีชาวปาเลสไตน์ราว 140,000 คนทำงานเป็นกรรมกรรายวันในอิสราเอลและคนเหล่านี้ได้ถูกปลดออกหลังจากมีเหตุการณ์ก่อการร้าย มีการนำเข้าแรงงานจากโรมาเนีย และไทยเข้ามาแทน⁷ นอกจากนั้นเศรษฐกิจด้านอื่น ๆ ของปาเลสไตน์ก็แย่ลงและต้องขึ้นอยู่กับอิสราเอล และสิ่งที่ดีเหมือนเป็นความสำเร็จเพียงอย่างเดียวก็น่าจะเป็นการสร้างคาสีโนในเมือง Jericho นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่เลวร้ายเกิดขึ้นในดินแดนปาเลสไตน์อันเนื่องมาจาก “การขาดความรับผิดชอบของรัฐบาล (scant government accountability)” และการคอร์รัปชัน⁸

⁵ อนุช อาภาภิรมย์, “กรณีพิพาทอิสราเอล-ปาเลสไตน์ : ความเข้าใจและสถานการณ์เขตยึดครองอิสราเอล,” น. 18.

⁶ P.W. Singer, “American and the Islamic World,” *Current History*, (November 2002), p.359.

⁷ David Makovsky, “How to Build the Fence,” *Foreign Affairs*, (83:2, March/April 2004), p.53.

⁸ David Makovsky, “Middle East Peace Through Partition,” *Foreign Affairs*, (80:2, March/April 2001), p.36.

2.2 มีการปิดล้อมทางเศรษฐกิจ โดยอิสราเอลและพันธมิตรตะวันตก ในหลายประเด็นดังนี้

2.2.1 การควบคุมหรือการปิดด่านสำคัญ ได้แก่ 1) ด่านราฟาห์ (Rafah) ซึ่งเปิดให้ชาวกาซ่าเดินทางไปยังอียิปต์ ตามข้อตกลงเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2005 ยินยอมให้ชาวกาซ่าเดินทางอย่างเสรีได้ทำให้ปริมาณการค้าเพิ่มขึ้นมาก แต่ตั้งแต่ 25 มิถุนายน 2006 อิสราเอลอนุญาตให้เปิดทำการได้เพียงร้อยละ 14 ของเวลาที่กำหนด ทำให้คนป่วยและคนงานที่จะเดินทางต้องรอเวลาด่านเปิดทำการ บางทีนานเป็นสัปดาห์ 2) ด่านการนี (Karni) ซึ่งเป็นด่านสำคัญทางการค้าสำหรับสินค้าเข้าออกระหว่างอียิปต์กับกาซ่าโดยมีข้อตกลงว่าสิ้นปี 2006 จะมีรถสินค้าผ่านเพิ่มเป็น 400 คันต่อวัน แต่ในมิถุนายน 2006 อิสราเอลได้ปิดด่านนี้ และอนุญาตให้เปิดทำการได้เพียงร้อยละ 39 ของวันที่กำหนดเปิด ส่งผลให้มีรถบรรทุกผ่านเพียง 12 คันต่อวัน ซึ่งทำลายเศรษฐกิจในย่านกาซ่าอย่างมาก โดยเฉพาะผลผลิตทางการเกษตร

2.2.2 การยึดเงินของรัฐบาลปาเลสไตน์ ทางกรอิสราเอลได้ยึดเงินกองทุนของปาเลสไตน์ประมาณเดือนละ 50-60 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ สหภาพยุโรป และสหรัฐฯ ยังไม่ยอมส่งเงินช่วยเหลือมาให้แก่ชาวปาเลสไตน์อีกด้วย

การปิดล้อมทางเศรษฐกิจส่งผลกระทบอย่างสูงต่อชีวิตความเป็นอยู่ และก่อให้เกิดความเดือดร้อน และความแร้นแค้นแสนสาหัสแก่ชาวกาซ่า การจ้างงานลดลง คนงานก่อสร้างจำนวนมากต้องว่างงานเนื่องจากการจำกัดการนำเข้าวัสดุก่อสร้าง เกษตรกรว่างงานเนื่องจากไม่สามารถส่งสินค้าเกษตร ชาวประมงว่างงานเนื่องจากถูกห้ามไม่ให้ทำประมงชายฝั่ง ร้านค้าต้องปิดตัวเนื่องจากขาดอำนาจซื้อ โรงงานขนาดเล็กต้องปิดตัว ร้อยละ 70 ของแรงงานกาซ่าต้องว่างงานหรือทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้าง เช่น คนงานของรัฐ แม้ว่าจะยังคงถูกจ้างแต่ก็ไม่ได้รับเงินเดือน ส่งผลให้อัตราความยากจนสูง กว่าร้อยละ 80 ของชาวกาซ่าดำรงชีพภายใต้เส้นความยากจนที่กำหนดไว้วันละ 2.10 ดอลลาร์สหรัฐ ชาวกาซ่า 1.1 จากจำนวน 1.4 ล้านคนยังชีพด้วยการรับอาหารและความช่วยเหลือจากองค์การบรรเทาทุกข์และงานสาธารณะของสหประชาชาติ จากผลกระทบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าอิสราเอลได้ละเมิดสิทธิที่ระบุไว้ในกติกาสากลว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ

สังคมและวัฒนธรรม (International Covenant on Economic Social and Culture Rights) ที่สำคัญ ได้แก่ “สิทธิของทุกคนที่จะมีมาตรฐานการครองชีพเพียงพอเพียงสำหรับตนเองและครอบครัว รวมทั้งการมีอาหาร เครื่องนุ่งห่มและที่อยู่อาศัย อย่างพอเพียง เสรีภาพจากความหวาดหวั่น และสิทธิต่ออาหาร (มาตรา 11) และสิทธิต่อสุขภาพ (มาตรา 12)”⁹

3. ผลกระทบด้านความมั่นคง ความรุนแรง การสู้รบได้เกิดขึ้นบนดินแดนแห่งนี้มาตั้งแต่ความขัดแย้งเริ่มปะทุ และยังคงดำเนินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ การสู้รบดังกล่าวได้ส่งผลให้เกิดความไร้เสถียรภาพทางความมั่นคงปลอดภัยในการมีชีวิตของประชาชน และกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศที่เกี่ยวข้องในกรณีพิพาทเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ ปฏิบัติการที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาสามารถสรุปได้ดังนี้

3.1 ในปี 2006 อิสราเอลได้ปฏิบัติการทางทหาร 2 ครั้ง คือ ในเดือนมิถุนายน และเดือนพฤศจิกายน ส่งผลให้ชาวปาเลสไตน์ถูกสังหารกว่า 400 คน และบาดเจ็บราว 1,500 คน มีชาวอิสราเอลเสียชีวิตเพียง 5 คน บาดเจ็บ ราว 50 คน อิสราเอลได้ส่งทหารบุกเข้าไปในฉนวนกาซ่าถึง 364 ครั้ง มีการยิงปืนใหญ่อย่างต่อเนื่อง มีการโจมตีด้วยจรวด ขีปนาวุธ กระสุนปืนใหญ่และรถถัง ได้ทำลายและก่อความเสียหายแก่อาคาร บ้านเรือน โรงพยาบาล สุขุเหว่า สิ่งก่อสร้างสาธารณะ สะพานและท่อประปา เป็นต้น หลังจากการได้รับชัยชนะการเลือกตั้งของกลุ่มฮามาสในเดือนมกราคม 2006 กองกำลังอิสราเอลได้มีการปฏิบัติการถี่ขึ้น โดยในเดือนพฤศจิกายน 2006 เพียงเดือนเดียวกองกำลังอิสราเอลได้บุกโจมตีเขตเวสต์แบงก์ถึง 656 ครั้ง ทำให้ชาวปาเลสไตน์เสียชีวิตเฉลี่ยเดือนละ 179 คน และยังมีการกำหนดเป้าสังหารหลังจากมีการลุกขึ้นสู้ของชาวปาเลสไตน์ในปี 2000 ประมาณว่ามีผู้ลอบสังหารราว 500 คน

3.2 ในปี 2006 มีการจับกุมคุมขัง มีนักโทษชาวปาเลสไตน์ราว 9,000 คนในคุกอิสราเอลในข้อหาด้านความมั่นคง ซึ่งมีทั้ง การก่อความรุนแรงและการเคลื่อนไหวทางการเมือง หากนับตั้งแต่ปี 1967 มีชาวปาเลสไตน์กว่า 650,000 คนถูกคุมขังในคุกของอิสราเอล

⁹ อนุช อภาภิรมย์, “กรณีพิพาทอิสราเอล-ปาเลสไตน์: ความเข้าใจและสถานการณ์เขตยึดครองอิสราเอล,” น.18.

3.3 ในปี 2007 ระหว่างที่ปาเลสไตน์สามารถคลี่คลายปัญหาภายใน และตกลงยอมรับความเป็นรัฐอิสราเอล แต่อิสราเอลกลับปฏิบัติการกวาดล้างในปาเลสไตน์ครั้งใหญ่โดยอ้างเหตุผู้ก่อการร้าย โดยเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2007 อิสราเอลบุกเข้าไปในเขตเวสต์แบงก์ กำหนดเขตเคอร์ฟิวชาวปาเลสไตน์ราว 50,000 คน จับกุมประชาชน 20 คน โรงเรียนถูกสั่งปิดโดยอ้างว่าเพื่อตรวจคนอาชुरัฐบาลฮามาสได้กล่าวประณามอิสราเอล และเรียกร้องให้ กลุ่ม "Quartet" เข้ามาจัดการกับอิสราเอล¹⁰

ดังนั้นผลกระทบด้านความมั่นคงจึงมีความรุนแรงอย่างมากทั้งด้านสภาพแวดล้อมที่ขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และผลกระทบอย่างรุนแรงทางด้านจิตใจ ประชาชนชาวปาเลสไตน์มีความหวาดวิตกต่อความปลอดภัย เสียขวัญและกำลังใจในการดำรงชีวิต เกิดความหือห่ สถานการณ์เช่นนี้หากปล่อยให้ดำรงอยู่นานเกินไป ถ้าหากไม่มีการแก้ไขสภาพสิ้นหวังนี้ก็จะกระจายต่อไป ทั่วภูมิภาค การหาหนทางสันติภาพที่ถาวรเท่านั้น จึงจะเป็นการแก้ปัญหาวิกฤติอิสราเอล-ปาเลสไตน์ได้อย่างแท้จริง

ผลกระทบระหว่างประเทศ

1. กรณีพิพาทระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์ส่งผลกระทบต่อทัศนคติและความคิดเห็นของประชาชนในประเทศมุสลิม และชาวอเมริกันต่อการที่สหรัฐฯ ในการเข้าไปมีบทบาทในกรณีพิพาทอิสราเอล-อาหรับและในตะวันออกกลาง โดยในปี 2002 ได้มีองค์กรด้านการวิจัย จัดทำโพลสำรวจทัศนคติและความคิดเห็นของประชาชน คือ สถาบัน Zogby International ของสหรัฐฯ ได้จัดทำ โพลสอบถามความคิดเห็นของประชาชน 10 ประเทศและ 8 ใน 10 เป็นประเทศมุสลิมในตะวันออกกลางซึ่งส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยมีผู้เห็นด้วยไม่ถึงร้อยละ 10 เพราะเป็นการทำให้ปาเลสไตน์เสียผลประโยชน์ แม้แต่ในโมร็อกโกซึ่งอยู่ห่างจากอิสราเอลและปาเลสไตน์มีผู้เห็นด้วยเพียงร้อยละ 38 ขณะที่อียิปต์เห็นด้วยเพียงร้อยละ 15 เท่านั้น¹¹ กระบวนการสันติภาพที่ล้มเหลวทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ - อิสราเอลที่แนบแน่นปรากฏต่อสาธารณชน ส่งผลให้เกิดความ

¹⁰ เรื่องเดียวกัน.

¹¹ Augustus Richard Norton and Farhad Kazemi, "The Limits of Shock and Awe: America in the Middle East", *Current History*, (January 2005), p.8.

โกรธแค้น เกลียดชัง และต้องการเอาชนะ เกิดกลุ่มต่อต้านอเมริกา (Anti-American) มากขึ้นทั่วทั้งโลก โดยไม่เพียงคนมุสลิมที่โกรธแค้นหากแต่กลุ่มปัจเจกชนในบางประเทศก็ยังได้รวมตัวกันต่อต้านการกระทำของสหรัฐฯ และเรียกร้องให้เกิดสันติภาพที่ถาวรในภูมิภาคตะวันออกกลาง

2. ตะวันออกกลางที่ไร้เสถียรภาพส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคและต่อโลก กล่าวคือ การเข้าไปทำการค้าการลงทุนในประเทศคู่พิพาทนั้นอาจทำได้น้อยหรือแทบเป็นไปไม่ได้เนื่องจากบรรยากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการไปลงทุน รัฐบาลไม่อาจสนใจการพัฒนาทางเศรษฐกิจได้อย่างเต็มที่เพราะต้องมัวระมัดระวังทางด้านความมั่นคงและสงคราม นอกจากนี้งบประมาณที่ควรจะได้ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนก็หมดไปกับการสงครามทำให้เสรีภาพและสิทธิมนุษยชนที่อเมริกาเป็นผู้เผยแพร่มีอาจบรรลุดังเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ก่อให้เกิดความถดถอยให้กับภูมิภาคและโลก

3. ตะวันออกกลางที่ไร้เสถียรภาพ ความขัดแย้งทางการเมืองแต่บังหน้าด้วยเรื่องศาสนาเหล่านี้ส่งผลให้โลกไร้เสถียรภาพ ประเทศไทยก็ย่อมได้รับผลกระทบดังกล่าวด้วยเนื่องจากสหรัฐฯ พยายามจะเชื่อมโยงกลุ่มอัลกออิดะห์กับปัญหาความไม่สงบภาคใต้ของไทย ซึ่งในกรณีนี้หากไทยให้สหรัฐฯ เข้ามาความรุนแรงอาจจะปะทุรุนแรงกว่าที่เป็นอยู่เดิมได้ เพราะวากลุ่มต่อต้านอเมริกาจะเข้ามาร่วมกับกลุ่มหัวรุนแรงเดิมด้วย

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาปาเลสไตน์ที่มั่นคงยั่งยืน

เพื่อให้สันติภาพที่แท้จริงเกิดขึ้น ณ ดินแดนอันเป็นประวัติศาสตร์แห่งนี้ จำต้องเริ่มจากการสร้างความมั่งคั่งและมั่นคงให้เกิดขึ้นในภูมิภาคเสียก่อน ทั้งนี้ผู้ศึกษาจึงได้รวบรวมแนวทางการพัฒนาภูมิภาคตะวันออกกลางได้มีผู้เสนอไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและเปิดโอกาสให้มีการลงทุนของภาคเอกชน เป็นแนวทางที่สนับสนุนให้มีการค้าเสรี การลงทุนของเอกชน และการพัฒนาบริการสาธารณะ เน้นให้รัฐบาลของประเทศในตะวันออกกลางมีความสัมพันธ์การค้ากับองค์การค้าโลก ตลอดจนมีการพัฒนาผลผลิตและมีแบรนด์สินค้า เป็นต้น

2. การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว หน่วยงานด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ ควรสนับสนุนให้มีการสร้างโรงแรมที่มีระดับ และมีความสะดวกสบายสำหรับการท่องเที่ยวในเชิงการค้าในบริเวณที่มีเสน่ห์ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เช่น ดินแดนศักดิ์สิทธิ์ ทะเลสาบ Dead Sea รวมถึงประเทศในตะวันออกกลางอื่น ๆ เช่น ไคโร เบรุต และ ภูเขาสำคัญในเลบานอน เป็นต้น

3. การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์การแพทย์ ในอิสราเอลมีผู้ที่มีความสามารถในการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับปิโตรเคมี พลาสติก และด้านการแพทย์ ที่สามารถให้ความร่วมมือในการถ่ายทอดเทคโนโลยีเหล่านี้ให้กับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค ซึ่งนอกจากจะเป็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีแล้วยังเป็นการกระชับสัมพันธ์ไมตรีระหว่างกันต่อไปอีกด้วย

4. การจัดตั้งธนาคารเพื่อการพัฒนาในภูมิภาคตะวันออกกลางโดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทางการเงินในระดับสากล สามารถจัดสรรเงินให้กู้ยืมในการลงทุนให้แก่ผู้ลงทุนทำธุรกิจในพื้นที่

5. การปฏิรูปการศึกษาในตะวันออกกลาง โดยเฉพาะชาวอาหรับ-ปาเลสไตน์ เนื่องจากระบบบริหารการศึกษาล้มเหลวโดยสิ้นเชิงในภูมิภาคนี้ ทั้งด้านการรู้หนังสือ ผลสัมฤทธิ์ด้านวิทยาศาสตร์ยังต่ำกว่ามาตรฐานโลก บทบาทชายหญิงไม่มีความเสมอภาคกัน หลักสูตรการศึกษามีข้อจำกัดอยู่ในเรื่องการอบรมทางศาสนา ดังนั้นเมื่อจบการศึกษาก็ไม่สามารถปรับตัวกับโลกสมัยใหม่ได้¹²

ทั้งนี้ หากสันติภาพระหว่างปาเลสไตน์และอิสราเอลบรรลุผลเกิดขึ้นได้ ตะวันออกกลางเป็นดินแดนที่สงบสุข รัฐปาเลสไตน์สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองเคียงข้างและเท่าเทียมกับอิสราเอลและประเทศอื่นๆ ในโลกก็จะทำให้ปัญหาที่ถือว่าเป็นรากเหง้าแห่งความขัดแย้งในโลกหมดไป เพราะว่า เมื่อรัฐปาเลสไตน์สามารถกำหนดเขตแดนได้และอิสราเอลถอนทหารทั้งหมดออกจากดินแดนปาเลสไตน์แล้ว ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-อาหรับก็จะลดน้อยลง หรือเกือบหมดไป นอกจากนี้ ความขัดแย้งระหว่างมุสลิมด้วยกันเองก็จะหมดไปด้วยเนื่องจากเหตุแห่งความขัดแย้งได้คลี่คลายลงไปแล้ว ความปรองดองจะคืนมายังภูมิภาค และโลกก็จะสงบสุขมากขึ้นด้วย

แต่อย่างไรก็ดี เราต้องยอมรับความจริงว่าสันติภาพอันถาวรนั้นยังคงไกลเกินเอื้อม แต่หากเรามีเพียงความหวังและเริ่มต้นที่จะหาทางให้สันติภาพเกิดขึ้นนั้นก็เพียงพอที่จะทำให้สถานการณ์ต่าง ๆ ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่และจะดีขึ้นสืบเนื่องต่อไป

¹² David Makovsky, "How to Build the Fence," p.53.